

NAANTALIN OPISTO

Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma

1. Johdanto

Naantalin opiston yhdenvertaisuus- ja tasa-arvosuunnitelma käsittelee lyhyesti tasa-arvo- ja yhdenvertaisuuslakeja sekä opiston, henkilöstön, opiskelun ja opetuksen nykytilannetta sekä toimenpiteitä tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistämiseksi.

2. Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuuslaki

Laki naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta (609/2986) tuli voimaan 1.1.1987. Lakiin on tehty useita muutoksia ja viimeksi sitä uudistettiin vuonna 2015. Tasa-arvolaisissa määritellään miesten ja naisten tasa-arvoinen kohtelu. Yhdenvertaisuuslaki (30.12.2014/1325) puolestaan tarkastelee muuta yhdenvertaista kohtelua. Molemmissa laeissa koulutuksen järjestäjä velvoitetaan laatimaan oppilaitoskohtaiset suunnitelmat tasa-arvosta ja yhdenvertaisuudesta. *Uusi yhdenvertaisuuslaki tuli voimaan 1.1.2015 ja sen mukaan yli 30 henkilön organisaatioiden on tehtävä yhdenvertaisuussuunnitelma.* Suunnitelmassa tulee käsitellä niin työntekijöiden kuin opiskelijoiden yhdenvertaisuutta.

Tasa-arvolain tarkoituksena on estää sukupuoleen perustava syrjintä, edistää naisten ja miesten välistä tasa-arvoa sekä parantaa naisten asemaa erityisesti työelämässä. Työntantajien velvollisuudet:

- Toimia niin, että avoimena oleviin tehtäviin hakeutuu sekä naisia että miehiä.
- Edistää naisten ja miesten tasapuolista sijoittumista erilaisiin tehtäviin sekä luoda heille yhtäläiset mahdollisuudet uralla etenemiseen.
- Edistää naisten ja miesten välistä tasa-arvoa työehdoissa, erityisesti palkkauksessa.
- Kehittää työoloja niin, että ne soveltuvat sekä naisille että miehille.
- Helpottaa naisten ja miesten osalta työ- ja perhe-elämän yhteensovittamista kiinnittämällä huomiota etenkin työjärjestelyihin.
- Toimia niin, että ennaltaehkäistään sukupuoleen perustuva syrjintä.

Koulutuksen järjestäjien on huolehdittava siitä, että tytöillä ja pojilla sekä naisilla ja miehillä on samat mahdollisuudet koulutukseen ja ammatilliseen kehitykseen ja siitä, että opetus, tutkimus ja oppiaineisto tukevat tasa-arvon edistämistä. On kuitenkin huomattava, että tasa-arvoa edistetään koulutuksessa ja opetuksessa lasten ikä ja kehitys huomioon ottaen. Koulutuksen järjestäjä vastaa siitä, että vuosittain laaditaan oppilaitoskohtaisesti tasa-arvosuunnitelma yhteistyössä henkilöstön ja oppilaiden tai opiskelijoiden kanssa. *Naantalin opistossa suunnitelman laadinta yhdessä opiskelijoiden kanssa on haasteellista, koska opiskelijakuntaa edustamassa ei ole esim. opiskelijayhdistystä.*

Lain tarkoituksena on myös estää sukupuoli-identiteettiin tai sukupuolen ilmaisuun perustuva syrjintä. Sukupuoli-identiteetillä tarkoitetaan tasa-arvolaisissa henkilön kokemusta omasta sukupuolestaan. Sukupuolen ilmaisulla tarkoitetaan sukupuolen tuomista esiin pukeutumisella, käytöksellä tai muulla vastaavalla tavalla. Tasa-arvolain syrjintäsäännökset koskevat myös syrjintää, joka perustuu siihen, että henkilön fyysiset sukupuoli-ominaisuudet eivät ole yksinkertaisesti naisen tai miehen.

Tasa-arvolaki koskee myös sukupuolivähemmistöjä (esim. transsukupuoliset, muunsukupuoliset, transvestiitit, intersukupuoliset). Sukupuolivähemmistöihin kuuluvat voivat kohdata ongelmia opiskelussa (esim. tervetulleeksi tulemisen ja joukkoon kuulumisen tunteissa, sukupuolittuneiden tilojen käyttämisessä (esim. pukuhuoneet ja wc-tilat) ja he voivat pelätä vähemmistöön kuulumisen esille tulemisesta oppilaitoksessa tai sitä, etteivät he saa tukea opiskelutilanteissa opettajalta ja/tai toisilta opiskelijoilta.

Tasa-arvolaisissa on kolmenlaisia säännöksiä:

1. Tasa-arvon edistämissäännökset.
2. Syrjinnän kiellot.
3. Oikeussuojaa ja valvontaa koskevat säännökset.

Oppilaitoksissa tasa-arvoa edistetään mm. tasa-arvosuunnitelmien avulla. Oppilaitoksen on myös annettava syrjintää epäilleelle kirjallinen selvitys.

Tasa-arvolaki kieltää myös kansalaisopistoissa tapahtuvan syrjinnän sukupuolen, sukupuoli-identiteetin ja sukupuolen ilmaisun perusteella. Tämän lisäksi koulutuksen järjestäjän eli Naantalin kaupungin on huolehdittava siitä, että Naantalin opistossa tehdään järjestelmällistä ja suunnitelmallista työtä sukupuolten välisen tasa-arvon edistämiseksi.

Tasa-arvolaki kieltää asettamasta henkilöä sukupuolen, sukupuoli-identiteetin tai sukupuolen ilmaisun perusteella muita epäedullisempaan asemaan opiskelijavalinnoissa, opetusta järjestettäessä, opintojen arvioinnissa, oppilaitoksen tai yhteisön muussa varsinaisessa toiminnassa sekä lain yleistä syrjintäkieltoa koskevassa säännöksessä tarkoitettulla tavalla. Oppilaitoksen menettelyä on pidettävä kiellettynä syrjintänä myös, jos henkilö joutuu seksuaalisen häirinnän tai sukupuoleen perustuvan häirinnän kohteeksi tai syrjintäkäskyn tai -ohjeen johdosta syrjityksi tasa-arvolaisissa tarkoitettulla tavalla.

Opiskelijalla, joka katsoo joutuneensa syrjityksi sukupuolen perusteella, on oikeus saada Naantalin opistolta asiasta kirjallinen selvitys. Kirjallinen selvitys annetaan myös tilanteessa, jossa opiskelija kokee joutuneensa seksuaalisen häirinnän tai sukupuoleen perustuvan häirinnän kohteeksi. Selvityksessä on käytävä ilmi, mihin toimiin Naantalin opiston on ryhtynyt häirinnän poistamiseksi.

Yhdenvertaisuuslain mukaan ketään ei saa kohdella eriarvoisesti seuraavien seikkojen perusteella: ikä, alkuperä (etninen, kansallinen, yhteiskunnallinen, rotu, ihonväri), kansallisuus, kieli, uskonto ja vakaumus, mielipide, poliittinen toiminta, ammattiyhdistystoiminta, perhesuhteet (aviosääty), terveydentila (psykkinen ja fyysinen), vammaisuus (vammaisuutta koskee velvoite kohtuullisista mukautuksista), seksuaalinen suuntautuminen, muu henkilöön liittyvä syys esim. asema, varallisuus, asuinpaikka, yhdistystoiminta sekä läheiseen kohdistuva syrjintä. Läheissyryntä tarkoittaa, että henkilö joutuu epäedulliseen asemaan esim. perheenjäsenen tai työtoveriin kohdistuvan syrjinnän takia.

Yhdenvertaisuussuunnitelman tulee arvioida ja edistää yhdenvertaisuuden toteutumista sekä tehdä tarvittavat toimenpiteet asian eteen. Kaikkien näiden toimintojen tulee olla tehokkaita, tarkoituksenmukaisia ja oikeasuhtaisia.

Yhdenvertaisuuslain mukaan syrjintä voi olla välitöntä tai välillistä (näennäisesti yhdenvertainen sääntö asettaa henkilön muita epäedullisempaan asemaan henkilöön liittyvän syyn perusteella). Oikeasuhtainen positiivinen erityiskohtelu ei ole syrjintää.

Tasa-arvo tai yhdenvertaisuus kansalaisopiston toiminnassa ei tarkoita, että kaikkia ryhmiä ja kumpaakin sukupuolta tulee olla opiskelijoissa yhtä paljon. *Tärkeätä on selvittää ja tiedostaa eri ryhmien ja sukupuolten erilaiset kiinnostuksen kohteet ja tarpeet sekä vastata monipuolisesti erilaisiin tarpeisiin (aineet ja toteutustavat). Voidaan esim. selvittää osallistumisen esteitä ja piiloisia opintotarpeita.*

Yhdenvertaisuuden toteutumista valvovat yhdenvertaisuusvaltuutettu, yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunta, oman työpaikan luottamusmies ja työsuojeluvaltuutettu sekä tarvittaessa oikeusviranomaiset.

3. Tasa-arvo ja yhdenvertaisuus Naantalissa

3.1 Naantalissa opisto – kansalaisopisto

Naantalissa opisto on vuonna 1969 perustettu vapaan sivistystyön oppilaitos, kansalaisopisto, joka järjestää opetusta koko saaristokaupungin alueella n. 6000-7000 opetustuntia vuosittain. Naantalissa opiston toiminnasta vastaa ylläpitäjänä Naantalissa kaupunki ja opisto toimii koulutuslautakunnan alaisena oppilaitoksena.

Opetusta järjestetään pääasiassa iltaisin ja viikonloppuisin eli ihmisten vapaa-aikoina. Opinto-ohjelman sisältö pyrkii vastaamaan kuntalaisten toiveisiin opistolle annettujen resurssien puitteissa.

Opiskelijoiden osallistuminen opetukseen perustuu vapaaehtoisuuteen. Naantalin opiston kursseilla opiskelee vuosittain n. 4000 kurssilaista (brutto-opiskelijamäärä). Heistä n. 80 % on naisia. Opiskelijoista nuorimmat ovat viisivuotiaita kuvataidekoulun varhaisiän opiskelijoita ja vanhimmat yli 80 -vuotiaita senioreita. Opetus on yksilö- ja ryhmäopetusta opiskeltavasta aineesta riippuen. Lisäksi opisto järjestää luentoja ja verkko-opintoja yhteistyössä eritahojen kanssa.

Opiston alaisuudessa toimii lasten- ja nuorten kuvataidekoulu, joka tarjoaa taiteen perusopetusta (yleinen oppimäärä). Kuvataidekoulussa opiskelee vuosittain n. 90 alle 16 -vuotiasta lasta ja nuorta. Heistä yli 80 % on tyttöjä.

Naisten ja miesten osuus opiskelijoista sekä ikäjakauma (netto-opiskelijat) v. 2019 ja (v. 2020)

Ikäryhmä	Netto-opiskelijat	Miehiä	Naisia
0 – 14	338 (304)	101 (77)	237(227)
15 - 19	35 (23)	8 (9)	27 (14)
20 - 24	32 (18)	8 (2)	24 (16)
25 - 29	48 (44)	16 (11)	32 (33)
30 - 34	83 (63)	21 (17)	62 (46)
35 - 39	108 (86)	15 (12)	93 (74)
40 - 44	136 (117)	27 (24)	109 (93)
45 - 49	145 (111)	33 (21)	112 (90)
50 - 54	207 (147)	37 (28)	170(119)
55 - 59	253 (200)	63 (48)	190(152)
60 - 64	247 (236)	60 (57)	184(179)
65 - 69	308 (210)	88 (51)	220(159)
70 - 74	239 (191)	85 (67)	154(124)
75 - 79	99 (119)	38 (43)	61 (76)
80 -	44 (41)	17 (14)	30 (27)
Yhteensä	2322 (1910)	617 (481)	1705(1429)

Naantalin opistossa työskentelee päätoimisesti rehtori, suunnittelijaopettaja (1.4.2020 alk.) opistosihteerit (Naantalin opiston osuus työajasta 70 %) ja iltavahtimestari (Naantalin opiston osuus työajasta 60 %). Tuntiopettajia on vuosittain opistossa määräaikaisissa työsuhteissa noin 80-100. Heistä naisia on yli 80 %.

Maahanmuuttajataustaisia opettajia on vähän. Vakituudesta henkilökunnasta kolme on naisia.

Naantalin opiston tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman laadintaan on vaikea sitouttaa henkilöstöä, josta 90 % on sivutoimista. Heistä useimmilla on Naantalin opistossa 2-6 viikkotuntia opetusta. Myöskin opiskelijanäkökulman saaminen on haastava, koska opistossa ei ole esim. opiskelijakuntaa edustavaa opiskelijajyhdistystä. Suunnitelmaa laadittaessa ei ole erikseen tehty opiskelijakyselyitä.

Suunnitelma perustuu pitkäaikaiseen kokemukseen kansalaisopistotyöstä ja kansalaisopistokentällä tehtyihin suunnitelmiin.

3.2 Tasa-arvoon ja yhdenvertaisuuteen liittyvät kysymykset

1. Minkälainen on eri ryhmien ja sukupuolten osuus opiskelijoista kokonaisuutena, eri aineissa ja tilaisuuksissa?
2. Minkälaiset opintoaineet ja aihepiirit sekä toimintatavat kiinnostavat eri ryhmiä ja sukupuolia?
3. Mitä ryhmiä puuttuu opintoryhmistämme/opiskelijoistamme?
4. Minkälaiset opintoaineet ja aihepiirit voisivat kiinnostaa ja/tai olla tarpeellisia ryhmille, joita opiskelijoistamme puuttuu/on vähemmistönä?
5. Mitä ovat osallistumisen kynnykset vähemmän osallistuvien ryhmien kohdalla?
6. Tunnistammeko vähemmän osallistuvien opintotarpeita (piiloiset koulutustarpeet)?
7. Onko olemassa ryhmiä, joita opistotoiminnan tulisi erityisesti tavoittaa ja tukea?
8. Miltä opiston tiedotus ja opinto-ohjelma näyttävät eri ryhmien näkökulmasta? Mitä esim. kuvitus ja tekstit viestivät?

4. Tasa-arvo ja yhdenvertaisuus rekrytoinnissa, palkkauksessa ja urakehityksessä

4.1 Rekrytointi ja urakehitys

Naantalin opistossa työskentelee vuosittain n. 80 tuntiopettajaa sekä vakituinen henkilöstö (rehtori, suunnittelijaopettaja, opistos sihteeri, iltavahtimestari). Sivutoimisia tuntiopettajia koko henkilöstöstä on yli 90 %. Tuntiopettajista miehiä on alle 20 %. Suurin osa tuntiopettajista on keski-ikäisiä naisia. Opettajina on myös yli 60 -vuotiaita, joista osa on päätyöstään eläkkeellä. Lisäksi tuntiopettajina on opettajauransa alussa olevia nuoria, vastavalmistuneita henkilöitä.

Naisten ja miesten osuus henkilökunnasta sekä ikäjakauma v. 2020 (ei sis. päätoimista henkilöstöä, eikä luennoitsijoita)

Ikä	Naiset	Miehet
18-25 v.	3	
26-35 v.	11	2
36-45 v.	14	5
46-55 v.	18	5
56-65 v.	13	3
66 -	2	1
Yhteensä	61	16

Kaikilta vakituiseen työ- ja virkasuhteeseen valituilta vaaditaan todistus terveydentilasta tehtävää vastaanotettaessa. Määräaikaisesti palkatuilta, sivutoimisilta tuntiopettajilta ei todistusta vaadita. Lasten- ja nuorten kursseilla ja sekä lasten kuvataidekoulussa opettavilta opettajilta pyydetään rikostaustaote (Laki lasten kanssa työskentelevien rikosrekisteriotteen selvittämisestä 14.6.2002/504).

Tasa-arvolaki ei rajoita työnantajan oikeutta valita tehtävään parhaaksi katsomaansa henkilöä. Laki pyrkii estämään vain sen, että työntekijä valitaan perusteettomasti sukupuolen mukaan syrjäyttämällä ansioituneempi henkilö.

Naantalin opistossa sukupuoli tai erilaiset taustat eivät ole esteenä opettajuudelle. Henkilöstön etnistä taustaa/kansalaisuutta ei rekisteröidä. Opiston opetuskieli on suomi, minkä vuoksi suomen kielen osaaminen ainakin välttävästi on kuitenkin tarpeen.

Kansalaisopistossa ei yleensä esiinny urakehitystä millekään ammattikunnalle. Tämä johtuu sivutoimisten työntekijöiden/tuntiopettajien suuresta osuudesta.

Naantalin opistossa henkilöstön urakehitystä pyritään tukemaan osaamisen kehittämistä vahvistamalla esim. koulutuksen, työnkuvan monipuolistamisen sekä kehittämishankkeiden kautta.

Tuntiopettajien rekrytoinnissa tavoitteena on *opettajakunnan moninaisuus* ja tasa-arvoisuus esim. sukupuolten, perhetaustan ja iän suhteen. Tämä edistää myös opiskelijakunnan monimuotoisuutta. Ratkaisevin tekijä sivutoimisen tuntiopettajan rekrytoinnissa on *henkilön osaaminen. Työsuhteita solmittaessa pyritään monipuoliseen ja kiinnostavaan sekä kaupunkia laajasti kattavaan kurssivalikoimaan.*

Tuntiopettajaksi voi ehdottaa itseään tekemällä opistolle kurssisuunnitelmaesityksen. Toimintaohjeet kerrotaan opiston kotisivuilla sekä lukuvuosittain opettajatiedotteissa. *Tuntiopettajaksi on siis avoin*

haku kaikille. Tuntiopettajan rekrytointiin vaikuttaa rehtori ja suunnittelijaopettajan näkemys ainealueen tarpeesta.

Avoimeksi tulevat virat ja toimet täytetään julkisen haun kautta Naantalin kaupungin ohjeiden mukaisesti.

Tavoitteena on tukea henkilöstön urakehitystä monipuolisesti. Esim. koulutus- ja siihen suunnatut määrärahat, opinto- ja virkavapaat, kehittämishankkeet.

4.2 Palkkaus

Naantalin opisto noudattaa sekä tuntipalkkoissa että kuukausipalkkoissa palkkaperusteita, jotka ovat yhteneväiset molemmille sukupuolille ja eri väestöryhmille. Palkat perustuvat kaikkien osalta voimassa oleviin virka- ja työehtosopimuksiin.

Tuntiopettajan palkkaan vaikuttaa opettajan koulutus ja osaaminen. Sopimuspalkka voi tulla kysymykseen ainoastaan luentopalkkioiden kohdalla, joista voidaan OVTES:n mukaan paikallisesti sopia. Palkat ja luentopalkkiot eivät ole sidoksissa sukupuoleen tai taustaan, vaan koulutuksen tai osaamisen tuomaan erityisasiantuntemukseen.

Päätoimisen henkilöstön palkkauksessa noudatetaan voimassaolevia työehtosopimuksia (OVTES, KVTES). Palkkausjärjestelmä perustuu tehtäväkohtaiseen palkkaan, henkilökohtaiseen lisään ja työkokemuksilisään. Tehtäväkohtaisen palkan määräytymisperusteena on viranhaltijan/työntekijän tehtävien vaativuus.

5. Tasa-arvo ja yhdenvertaisuus toimintakulttuurissa

5.1 Työn ja perhe-elämän yhteensovittaminen

Työnantajan tulee helpottaa naisten ja miesten osalta työelämän ja perhe-elämän yhteensovittamista. Tämä on iso haaste opistossa, koska opetus painottuu iltoihin ja viikonloppuihin. Naantalin opistossa *henkilöstön toiveet työajoissa pyritään ottamaan huomioon ja joustamaan_* tarvittaessa elämäntilanne huomioon ottaen. *Liukuva työaika* mahdollistaa toimistotyöajassa työskentelevien melko joustavan työajan käyttämisen. *Etätyö* tehdään kaupungin ohjeiden mukaisesti.

5.2 Työolosuhteet ja työilmapiiri

Työnantajan velvollisuutena on kehittää työoloja sellaisiksi, että ne soveltuvat sekä naisille että miehille. Sekä fyysiset että psyykkiset edellytykset tulee huomioida turvallisen ja terveellisen työn tekemiseen. Kun työntekijät kokevat, että heitä kohdellaan oikeudenmukaisesti ja

heidän työtään arvostetaan, lisää se viihtyvyyttä ja motivaatiota työyhteisössä.

Päätoimisen henkilöstön viihtyvyyttä ja tyytyväisyyttä sekä toimintakulttuuria seurataan vuosittain *mm. kehityskeskusteluissa*. Ylläpitäjän Kunta10 tuloksia seurataan oman yksikön kohdalta, mikäli tulokset saadaan yksikkökohtaisesti. Pienessä työyhteisössä *asioiden hoitaminen on avointa, joustavaa ja läpinäkyvää. Osaamisen kehittäminen on avain asemassa töiden sujuvuuden ja työtyytyväisyyden parantamisessa. Henkilöstön osaamista kehitetään koulutuksella ja työssäoppimisella.*

Tuntiopettajien sitoutuminen osaksi työyhteisöä on haastavaa, koska tuntiopetuspaikat sijaitsevat eri puolilla kaupunkia ja osalla opettajista on vain yksi kurssi viikossa opetettavanaan. *Yhteisellä opettajakokouksella ja ILO OPPIA -kansalaisopistoverkoston yhteisillä kehittämispäivillä pyritään vahvistamaan tuntiopettajien kokemusta opistosta työyhteisönä. Lisäksi kustakin verkoston opistosta on tuntiopettajaedustus ns. avaintiimissä, joka osaltaan kehittää tuntiopettajien työtä opistoissa.*

5.3. Sukupuolinen häirintä ja vallankäyttö

Työnantajan tulee mahdollisuuksien mukaan huolehtia siitä, että opiskelijat tai työntekijä eivät joudu sukupuolisen häirinnän tai ahdistelun kohteeksi oppilaitoksessa. Jos sukupuolista häirintää tai ahdistelua on aihetta epäillä, työnantajan on ryhdyttävä tarpeellisiin toimenpiteisiin häirinnän poistamiseksi. Myös vähättelevä suhtautuminen sukupuoleen liittyen on sukupuolistavallankäyttöä.

Naantalin opisto pyrkii vähentämään perinteisiin sukupuolirooleihin perustuvaa ajattelua työympäristössä. *Opiston toimintakulttuuri ei salli kiusaamista ja häirintää. Opisto noudattaa toiminnassaan Naantalin kaupungin työsuojelun toimintaohjeita.*

5.4 Johtaminen ja toimintakulttuuri

Naantalin opiston toimintakulttuurissa edistetään lähtökohtaisesti yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa. *Tavoitteena on, että henkilöstö kokee tulevansa kohdelluksi hyvin ja tasapuolisesti.*

Työhön perehdyttäminen toteutetaan opiston ylläpitäjän/Naantalin kaupungin käytäntöjen mukaisesti. Tuntiopettajien perehdyttäminen ja työnsuunnittelu tarkastellaan vuosittain opiston opetussuunnitelman laadinnan yhteydessä. Työntekijöiden perehdyttäminen on tasapuolista ja materiaali hyvin saatavissa mm. opiston Peda.netin intrassa. Tuntiopettajien Opettajan opas päivitetään lukuvuosittain. Siinä kerrotaan työsuhteeseen liittyvät keskeiset asiat ja Naantalin opiston käytännöt.

Muutoksista, ajankohtaisista asioista ym. tiedotetaan säännöllisesti Peda.netin intrassa. Tuntiopettajille on lukukauden alussa yhteinen tilaisuus (opettajakokous), jonne kaikki opiston tuntiopettajat kutsutaan. Lisäksi pidetään ainekohtaisia palaverreja mahdollisuuksien mukaan.

Päätoimisen henkilöstön kanssa käydään vuosittain kehityskeskustelut. Ilo oppia -kansalaisopistoverkosto järjestää vuosittain kehittämispäivät koko opistohenkilöstölle. Kehittämispäivien yhteydessä on aineryhmäkohtaisia ryhmäkeskusteluja opistojen tuntiopettajille.

6 Tasa-arvo ja yhdenvertaisuus opiskelussa ja opetuksessa

Naantalin opistossa yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon tavoitteet ja toimenpiteet ilmenevät opetuksessa ja opiskelussa seuraavien teemojen kautta; opiskelu-/oppimisympäristö, opiskelijavalinta, opetus ja oppiminen, opetusohjelma on tasa-arvoinen ja yhdenvertainen sisällöltään (teksti) ja kuvitukseltaan.

6.1 Opiskelu- ja oppimisympäristö

Naantalin opiston kursseja suunnataan eri kohderyhmille koko saaristokaupungin alueella (kanta-Naantali, Merimasku, Rymättylä, Velkua, Livonsaari) tilojen sallimissa puitteissa. Pääosin opetustilat ovat helppokulkuisia ja esteettömiä. Ryhmiä pyritään järjestämään paikoissa, jotka ovat eri kohderyhmille (esim. liikuntaesteiset, vanhukset ja kehitysvammaiset) helposti saavutettavia. Opetuspaikkoja on vuosittain noin 30-50 hajautetusti koko kaupungin alueella. *Opetus on keskittynyt kanta-Naantalissa Kalevanniemen koulutaloon ja Naantalin lukiolle, joiden tilat ovat suurimmalta osin esteettömät ja aikuisten opiskeluun soveltuvat. Opiston iltavahtimestari pystyy ohjaamaan ja avustamaan näissä tiloissa ilta-aikaan tarvittaessa.*

Naantalin opiston toiminnassa otetaan huomioon erilaiset kohderyhmät parhaalla mahdollisella tavalla. Tarkempi määrittely käy ilmi opiston opetus- ja toimintasuunnitelmasta. Erilaisia kohderyhmiä ovat esim. eri ikäryhmät, perheet, erityisryhmät, maahanmuuttajat ja sukupuolet. Toimintaa hajauttamalla ja verkko-opetusta kehittämällä parannetaan osallistumismahdollisuuksia.

Opistotoiminta keskittyy aikuisiin, vaikka viime vuosina opetusta on lisätty erityisesti alakouluikäisille lapsille. Opisto on lisännyt myös opetustarjontaa, johon lapset voivat osallistua yhdessä vanhemman kanssa. Naantalin kaupungin lasten- ja nuorten harrastetakuun avulla myös opisto on parantanut lasten- ja nuorten harrastamisen taloudellisia

edellytyksiä. *Naantalilaisien väestön ikärakenteesta johtuen opisto pyrkii edelleen lisäämään päiväopetustarjontaansa.*

6.2 Opiskelijoiden valinta – Miten Naantalilaisopiston opiskelijaksi?

Opetusohjelma on saatavissa sähköisenä ja painettu opinto-ohjelma jaetaan kaikkiin naantalilaisiin koteihin. Lisäksi opisto tiedottaa aktiivisesti kaupungin tiedotelehti *Nastassa* ja sosiaalisen median kanavillaan. Opinto-ohjelman teksteissä ja kuvituksessa pyritään siihen, että niissä olisi tasapuolisesti eri sukupuolia, eri-ikäisiä ja erilaisissa rooleissa olevia ihmisiä.

Opetus on avointa kaikille ikään, sukupuoleen, alkuperään, kieleen, uskontoon, vakaumukseen, mielipiteeseen, terveydentilaan tai vammaisuuteen katsomatta. Maahanmuuttajille ja erityisryhmille (esim. kehitysvammaiset) on järjestetty omaa koulutusta kysynnän mukaan.

Opiston kursseille on mahdollista ilmoittautua internetin kautta sähköisessä *kurssi-ilmoittautumisjärjestelmässä, joka on avoinna kaikkina vuorokauden aikoina.* Järjestelmän käyttämisessä ohjataan ja opastetaan tarvittaessa opiston toimistosta. *Järjestelmän käyttäminen on ajasta ja paikasta riippumatonta.* Tällä hetkellä n. 80 % ilmoittautumista tulee internetin kautta. Myös puhelinilmoittautuminen on edelleen mahdollista. Ilmoittautumisohjeet ovat selkeät ja ne löytyvät sekä painetusta opinto-ohjelmasta että sähköisestä ilmoittautumisjärjestelmästä.

Opiston kurssit ovat pääsääntöisesti maksullisia ja edellyttävät ennakkoon ilmoittautumista. Vapaan sivistystyön lain mukaisesti maksujen on oltava kohtuullisia. Kurssimaksu on mahdollista maksaa verkkopankissa ennakkoon, mutta edelleen myös jälkikäteen laskua vastaan. Maksamistapa ei aseta ilmoittautujia eriarvoiseen asemaan.

Naantalilaisopiston kurssitarjonta on sekä naisille että miehille, eivätkä kurssit suosi vain toista sukupuolta. Kurssiohjelmaa pyritään kehittämään vuosittain niin, että se tavoittaisi myös aliedustettuja kohderyhmiä; miehet ja alhaisen pohjakoulutuksen omaavat henkilöt.

Opetus on avointa kaikille ikään, sukupuoleen, alkuperään, kieleen, uskontoon, vakaumukseen, mielipiteeseen, terveydentilaan tai vammaisuuteen katsomatta. Maahanmuuttajille ja erityisryhmille (esim. kehitysvammaiset) on järjestetty omaa koulutusta kysynnän mukaan.

Naantalilaisopiston alaisuudessa toimivassa kuvataidekoulussa opiskelijavalinnoissa ei käytetä pääsykokeita tai muita valintakriteereitä. Lähtökohtaisesti se on avointa kaikille kiinnostuneille. Jatkaviin

opintoryhmiin ilmoittautuneilta edellytetään aikaisempia opintoja kuvataidekoulussa tai muuten hankittuja tietoja ja taitoja kuvataiteessa.

6.3 Opetus ja oppiminen

Opetusta järjestetään sekä ryhmäopetuksena että yksilöopetuksena opetettavasta aineesta riippuen. *Ryhmät ovat avoimia kaikille aiheesta kiinnostuneille sekä miehille että naisille.* Joissakin ryhmissä saatetaan edellyttää aiempaa osaamista tai taitoa (vrt. kuvataidekoulu, kielikurssien tasot). *Opistossa kukin määrittää itse omat oppimisensa tavoitteet.*

Opisto pyrkii opetustarjonnallaan edistämään koulutuksellista tasa-arvoa tarjoten *oppimisen mahdollisuuksia myös erityisryhmille* (esim. kehitysvammaiset) järjestämällä heille omia kursseja ja kohdentamalla *opintoseteliavustusta* opintomaksuihin.

Opisto anoo vuosittain *Opetushallituksen opintoseteliavustusta*, jolla madalletaan *työttömien, alhaisen pohjakoulutuksen omaavien, maahanmuuttajien, eläkeläisten ja yli 63 -vuotiaiden senioreiden osallistumiskynnystä.* Opintosetelillä em. kohderyhmät saavat kurssimaksualennuksia ja/tai maksuttomia kursseja.

Opetus järjestetään jatkossakin hajautetusti koko saaristokaupungin alueella annettujen resurssien puitteissa. Mahdollisuuksin mukaan ryhmiä pyritään käynnistämään pienemmällä opiskelijamäärällä

Aliedustettujen kohderyhmien tavoittamiseksi (miehet, nuoret, alhaisen pohjakoulutuksen omaavat) kehitetään edelleen opintotarjontaa. Lasten ja nuorten *harrastustakuussa* tehdään yhteistyötä Naantalın kaupungin vapaa-aikapalveluiden kanssa matalan kynnyksen harrastustoiminnan kehittämiseksi.

Opisto pyrkii kehittämään edelleen opetustarjontaa niin, että se ottaa huomioon ikääntyvän väestön tarpeet (opetusajankohdat, senioripedagogiikka, tilojen esteettömyys).

Opisto pyrkii kehittämään myös verkko- ja hybridiopetusta, jolla lisätään osallistumisen mahdollisuuksia opiston kursseille.